

īgauniem, 30% – par latviešiem un pārējie – par krieviem. Klausītāju interesi izsauca arī stāsts par lībiešu likteni.

Par rezultātiem, ko ieguva Tartu Universitātes pētnieku grupa, salīdzinot, kā prese īgaunu un krievu valodā atspoguļo vēstures notikumus, ziņoja V. Jakobsone (Igaunija). Īpašu auditorijas interesi izraisīja tā ziņojuma daļa, kurā autore salīdzināja, kā 2007. gadā vieni un tie paši vēstures notikumi bija atspoguļoti vienos un ošros izdevumos.

Nobeigumā gribētu īpaši izcelt domu, ko, runājot par somu vēstures atmiņu, uzsvēra H. Meinanders: sabiedrības uztverē vēsture saistās ar četriem svarīgākiem notikumiem. Tie ir: nācijas izveidošana, valsts dibināšana, “zie-mas karš” un labklājības valsts celtniecība, kur cilvēkiem būtu prieks dzīvot un uz kuriem gribētos atgriezties. Secinājumus katrs lai izdara pats.

Irēne Šneidere

LU LATVIJAS VĒSTURES INSTITŪTA UN ŠLĒSVIGAS ARHEOLOGU SEMINĀRS

2011. gada 10.–13. oktobrī norisinājās LU Latvijas vēstures institūta un Baltijas un Skandināvijas Arheoloģijas centra (Šlēsvīgā, Vācijā; turpmāk – BSAC; *Zentrum für Baltische und Skandinavische Archäologie, Stiftung Schleswig-Holsteinische Landesmuseen*) kopīgs lauka seminārs, kas bija viena no projekta “LU Latvijas vēstures institūta sadarbība arheoloģiskos pētījumos ar Baltijas un Skandināvijas Arheoloģijas centru Šlēsvīgā” aktivitātēm. Projektu sagatavoja Valdis Bērziņš. Projektu atbalstīja Baltijas–Vācijas Augstskolu birojs ar Vācijas Akadēmiskās apmaiņas dienesta (DAAD) līdzekļiem.

Sadarbība starp LU Latvijas vēstures institūtu un Baltijas un Skandināvijas Arheoloģijas centru aizsākās pirms vairākiem gadiem ar abu institūciju akmens laikmeta speciālistu personiskiem kontaktiem. Līdz šim notikuši vairāki kopīgi pasākumi: sadarbības seminārs Šlēsvīgā (18.–21.03.2010.), seminārs par akmens laikmeta krama apstrādes tehnikām (23.–27.08.2010.), zemūdens objektu apsekošana Užavas un Salacas upēs (31.05.–08.06.2010.), ģeofizikālā izpēte Riņņukalna akmens laikmeta apmetnē (09.–12.04.2011.). Starp abām institūcijām 2010. gadā noslēgts sadarbības līgums.

Projekta ietvaros tika plānoti trīs pasākumi. Augustā notika kopīgi arheoloģiskie izrakumi Riņņukalna akmens laikmeta apmetnē (ap 4000. g. pr.Kr.), kas ir unikāla kā vienīgais zināmais akmens laikmeta piemineklis Baltijas reģionā, kur kultūrslānis sastāv no pārtikā izmantoto saldūdens (upes) gliemeņu vāciņiem. Izrakumu mērķis bija ar mūsdienu skatījumu izvērtēt šī pieminekļa raksturu un apmetnes kultūrslāņa stratigrāfiju, kā arī dokumentēt liecības, izmantojot mūsdienīgas tehniskās metodes. Pētījumus vadīja LU LVI vadošā pētniece Ilga Zagorska, tajos iesaistījās LU LVI pētnieks Valdis Bērziņš un BSAC pētnieks Dr. Haralds Libke (*Harald Lübke*), kura pieredze, veicot seno dzīvesvietu izpēti ar ģeofizikālām metodēm un interpretējot iegūtos rezultātus, ļauj racionālāk plānot izrakumu darbu un skaidrāk interpretēt senās dzīvesvietas telpisko struktūru.

Otrs pasākums – jau minētais lauka seminārs, kurā Latvijas vēstures institūta arheologi iepazīstināja vācu kolēģus ar dzelzs laikmeta arheoloģiskajiem pieminekļiem Latvijā. Lauka seminārā piedalījās LU LVI direktors Dr. hist. Guntis Zemītis, BSAC direktors prof. Dr. Klauss fon Karnaps-Bornheims (*Claus von Carnap-Bornheim*) un 16 dzelzs laikmeta speciālisti no abām institūcijām, kā arī Baltijas–Vācijas Augstskolu biroja vadītāja Ieva Pranka.

Maršruts ietvēra nozīmīgākos dzelzs laikmeta pieminekļus visā Latvijā. Seminārs sākās ar Āraišu ezerpils apskati, kur semināra dalībniekus detalizēti ar izpētes rezultātiem iepazīstināja Zigrīda Apala un Māris Zunde. Latgalē semināra dalībniekiem Antonijas Vilcānes vadībā bija iespēja iepazīties ar Asotes, Jersikas, Anspoku un Šnepstu pilskalnu un Šķeltovas Brīveru senkapjiem. Ar Daugmales pilskalnu zinātniekus iepazīstināja Guntis Zemītis, Tērvetes senvietu kompleksu izrādīja Normunds Jērums. Kurzemē semināra dalībnieki Elīnas Guščikas un Innas Lazdiņas vadībā apskatīja Padures pilskalnu un Ābelnieku senkapus. Semināra pēdējā dienā pētnieki pabija Grobiņas senvietu kompleksā, kur Latvijas Nacionālais vēstures muzejs, sadarbojoties ar BSAC, jau veic kopīgus pētījumus, par to rezultātiem informēja Ingrīda Virse un Timo Ibsens.

Semināra darbs bija spraigs un turpinājās arī vakaros, prezentējot pētījumus un diskutējot. Preiļos semināra dalībniekus uzņēma Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejs. Par šī vakara organizatorisko pusi jāpateicas muzeja direktorei Teklai Bekešai. Pasākumā ievadrunu teica Preiļu novada domes priekšsēdētājs Aldis Adamovičs, Preiļu pamatskolas direktore Nora Šnepste, Baltijas–Vācijas Augstskolu biroja vadītāja Ieva Pranka. Pasākumā piedalījās arī muzeja darbinieki, vietējie interesenti. Ar ziņojumiem par BSAC speciālistu līdzšinējo ieguldījumu un savu redzējumu par nākotnes sadarbības iespējām, pētot dzelzs laikmeta dzīvesvietas, iepazīstināja BSAC direktors Klauss fon Karnaps-Bornheims un pētnieks Timo Ibsens. BSAC speciālistu ieguldījums pamatojas uz viņu pieredzi modernu arheoloģisko metožu (ģeofizikālā izpēte, telpiskas rekonstrukcijas) izmantošanā, kā arī pieredzi salīdzinošos arheoloģiskos pētījumos, analizējot akmens un dzelzs laikmeta problēmas plašā Baltijas un Skandināvijas reģiona mērogā. Referātu par Daugmali – senāko pilsētveida apmetni Latvijā, tās vietu un lomu tranzitirdniecībā aizvēstures beigu posmā nolasīja Guntis Zemītis, bet ar Preiļu apkārtnes un Dubnas baseina dzīvesvietu un kapulauku izpētes rezultātiem iepazīstināja Antonija Vilcāne. Otrajā vakarā Kuldīgā ar referātiem uzstājās Elīna Guščika un Inna Lazdiņa, informējot par pēdējo gadu pētījumiem Mežītes pilskalnā, apmetnē un kapulaukā. Gunita Zariņa iepazīstināja ar dažiem secinājumiem par bērnu sociālo statusu 10.–13. gs. lībiešu sabiedrībā. Par kopīgajiem pētījumiem akmens laikmeta pieminekļos stāstīja Ilga Zagorska, Haralds Libke un Valdis Bērziņš.

Projekta trešajā posmā paredzēta Riņņukalna arheoloģiskajos izrakumos iegūtā materiāla analīze, apkopošana un publicēšana.

Akmens laikmeta pētnieki ir jau nosprauduši dažus konkrētus kopējus darbus tuvākajiem gadiem. 2012. gadā tiek plānoti izrakumi Sises apmetnē Ventpils novadā – vietā, kur Užavas upē un tās krastos iegūti mezolīta un

neolīta atradumi. Tiek domāts arī par pētījumu turpināšanu Riņņukalnā. Sadarbības aktivitātēs iesaistīti I. Zagorska, V. Bērziņš, BSAC pētnieki Haralds Libke, Džons Medovss (*John Meadows*). Ir iecere noturēt otru krama apstrādes semināru Latvijas studentiem Vācijā; to vadītu pieredzējušais krama apstrādes speciālists Harms Paulsens (*Harm Paulsen*).

Semināra gaitā tika identificētas, izvērtētas un attīstītas sadarbības tēmas, kas saistītas arī ar dzelzs laikmetu. Latvijas dzelzs laikmeta pētniekiem aktuāla ir mūsdienīgu metožu izmantošana šī perioda dzīvesvietu izpētē, kā arī līdzšinējo pētījumu rezultātu popularizēšana Rietumu pētnieku vidū. Turpmākā sadarbība sekmētu institūta un Latvijas arheologu atpazīstamību Eiropā. Tālākā nākotnē sadarbības galarezultāts varētu būt apkopojošs pētījums, kas dotu reģionāla mēroga ainu par saimniecisko, kultūras un sabiedrības attīstību aizvēstures periodā.

Antonija Vilcāne

LATVIJAS ZA GODA DOKTORA MIKOLA MIHELBERTA VIZĪTE RĪGĀ

2011. gada vēlā rudenī Rīgā bija ieradies Lietuvas arheologs – Viļņas Universitātes profesors habilitētais vēstures doktors Mikols Mihelberts (*Mykolas Michelbertas*). 1. decembrī prof. Mihelberts viesojās LZA augstceltnē un piedalījās LU Latvijas vēstures institūta sēdē, uz kuru bija ieradušies ne tikai institūta, bet arī Latvijas Nacionālā vēstures muzeja un Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja arheologi. Sēdi atklāja LZA korespondētājloceklis institūta direktors prof. Guntis Zemītis. Ar prof. Mihelberta devumu Lietuvas arheoloģijā un zinātniskajiem kontaktiem ar Latviju iepazīstināja LZA īstenais loceklis prof. Ēvalds Mugurēvičs.

Prof. Mihelberts ir Baltijas agrā dzelzs laikmeta Romas perioda arheoloģijas ievērojams speciālists, veicis izrakumus daudzos Lietuvas dzelzs laikmeta pieminekļos, publicējis vienpadsmit grāmatas un vairākus simtus zinātnisku rakstu. Kopš 2002. gada prof. Mihelberts ir Vācu arheoloģijas institūta korespondētājloceklis, bet kopš 2004. gada – Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktors. Viņš bijis ilggadējs Viļņas Universitātes Arheoloģijas katedras vadītājs, bet šogad ievēlēts par emeritēto profesoru. Ilgajos pedagoģiskās darbības gados prof. Mihelberts izaudzinājis Lietuvas arheologu jaunāko paaudzi, vadījis diplomdarbus un doktora disertācijas ne tikai saviem tautiešiem, bet bijis oponentis arī vairāku latviešu arheologu promocijas darbiem. Būdam teicams organizators, Viļņas Universitātes Vēstures fakultātē viņš rīkojis daudzas starptautiskas zinātniskas konferences, kurās piedalījušies arī Latvijas arheologi. Prof. Mihelberts nodibinājis rakstu krājumu “*Archaeologia Lituana*”, kuru kopš 2000. gada izdod Viļņas Universitātes izdevniecība un kurā regulāri publicē ārzemju autoru, to skaitā latviešu arheologu rakstus. Viņš ir šī periodiskā izdevuma sastādītājs un galvenais redaktors. 2011. gada beigās iznācis jau “*Archaeologia Lituana*” 12. sējums. Parālēli rakstu krāju-